

مدیریت دانش؛ بارویکرد بسترهای سازمانی

تألیف:

استاد دکتر سید حسین البطحی

استاد دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر مهدی خیراندیش

استادیار دانشگاه هوایی شهید ستاری

شناسنامه: ابطحی، حسین، ۱۳۲۲ -
 عنوان و نام پدیدآور: مدیریت دانش با رویکرد بسترهای سازمانی / حسین ابطحی، مهدی خیراندیش.
 مشخصات نشر: تهران: مدیران امروز، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۶۴ ص.: جدول، نمودار.
 شابک: ۸۵۰۰۰-۲-۹۲۴۱۲-۶۰۰-۹۷۸
 موضوع: مدیریت دانش
 شناسه افزوده: خیراندیش، مهدی، ۱۳۵۸ -
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰م ۳۷۲ الف / HD ۳۰/۲
 رده‌بندی دی‌سی: ۶۵۴/۴۰۳۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۱۳۹۹۹

انتشارات مدیران امروز

نام کتاب	مدیریت دانش؛ با رویکرد بسترهای سازمانی
مؤلف	دکتر حسین ابطحی - دکتر مهدی خیراندیش
ناشر	نشر مدیران امروز
چاپ	علوی
صفحه آرای	هات لاین
صحافی	علوی
تیراژ	۱۰۰۰ جلد
نوبت و تاریخ انتشار	اول: ۱۳۹۱
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۱۲-۶-۲
قیمت	۸۵۰۰۰ تومان

نشانی: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت، پلاک ۸، زنگ ۱

تلفن: ۶۶۴۶۶۶۷۱ همراه: ۰۹۳۷۳۶۰۵۹۵

نشانی مرکز پخش: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و منیری جاوید، پلاک

۱۳۴۴ کتاب‌فروشی فلاح

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: ضرورت تغییر	
مقدمه	۱۹
درک مفهوم	۲۲
فصل دوم: اقتصاد، سازمان کار و کارکنان دانشی	
مقدمه	۳۱
اقتصاد دانش محور	۳۲
عوامل موثر بر دانش محوری اقتصاد	۳۴
تفاوت های اقتصاد سنتی و اقتصاد دانش محور	۳۴
ارکان اقتصاد دانایی محور	۳۶
سازمان دانشی	۳۷
اصول سازمان های دانشی	۴۰
سازمان دانشی و اصول اداره کارکنان	۴۱
ایجاد سازمان دانش محور	۴۳
کار دانشی	۴۵
انواع کار دانشی	۴۹
کارکنان دانشی	۵۱
ویژگی های دانشگران	۵۲
نگهداری کارکنان دانشی	۵۴

	فصل سوم: مبانی و مفاهیم مدیریت دانش
۶۳	مقدمه
۶۳	مفهوم دانش
۷۱	تفاوت مدیریت اطلاعات و مدیریت دانش
۷۲	ویژگی‌های دانش
۷۳	انواع دانش
۷۵	زمینه‌های شکل‌گیری مدیریت دانش
۸۰	تعریف مدیریت دانش
۸۳	اهمیت و مزایای مدیریت دانش
۸۵	اهداف مدیریت دانش
۸۶	اصول مدیریت دانش
۸۸	اجزا و عناصر مدیریت دانش
۸۹	استراتژی‌های مدیریت دانش
۹۱	انتخاب استراتژی صحیح
۹۷	مدیریت دانش و یادگیری سازمانی
۱۰۰	مقایسه مدیریت دانش در بخش خصوصی و دولتی
۱۰۰	مدیریت دولتی نوین و مدیریت دانش در بخش دولتی
۱۰۲	اهمیت و نیاز به مدیریت دانش برای دولتی
	فصل چهارم: تئوری‌ها و مدل‌های مدیریت دانش
۱۰۷	مقدمه
۱۰۷	تئوری‌های مدیریت دانش
۱۰۷	تئوری مدیریت دانش جامع
۱۰۹	تئوری مدیریت دانش تیمی
۱۱۰	تئوری مدیریت دانش جامعه‌گرا
۱۱۱	مدل‌های مدیریت دانش

۱۱۱	مدل بوست
۱۱۲	مدل شش بعدی مدیریت دانش
۱۱۴	مدل رن جانسون
۱۱۵	مدل استیوهالز
۱۱۶	مدل عمومی مدیریت دانش
۱۱۷	خلق دانش
۱۲۶	حفظ و نگهداری دانش
۱۲۷	انتقال و تسهیم دانش
۱۳۴	استفاده و به کار گیری دانش
	فصل پنجم: ساختار سازمانی و مدیریت دانش
۱۳۹	مقدمه
۱۴۱	ساختار سازمانی
۱۴۴	بعد رسمی
۱۴۹	رسمیت
۱۵۰	تمرکز
۱۵۳	مزیت های رقابتی در اقتصاد دانش محور
۱۵۳	روابط اعتماد محور
۱۵۳	ارتباطات تعاملی برون گرا
۱۵۴	روابط عاطفی فراگیر
۱۵۵	الزامات ساختاری برای مدیریت موثر دانش
۱۵۶	مرززدودگی و سیالیت
۱۵۸	شبکه ها و ساختارهای غیر رسمی
۱۶۱	استفاده از تیم ها و پاداش به تیم
۱۶۲	وجود پست های رسمی جهت پیشبرد فرآیندهای دانشی
۱۶۸	حرفه گرایی ساختاری

فصل ششم: فرهنگ سازمانی و مدیریت دانش

۱۷۳	مقدمه
۱۷۳	فرهنگ سازمانی
۱۷۷	انواع فرهنگ سازمانی
۱۷۸	فرهنگ سازمانی و مدیریت دانش
۱۸۲	فرهنگ اعتماد
۱۸۶	فرهنگ مشارکت و مداخله افراد در تصمیم‌گیری
۱۸۹	فرهنگ یادگیری
۱۹۴	فرهنگ تسهیم دانش
۱۹۶	رهبری دانش‌پرور
۲۰۱	نفوذ آرمانی
۲۰۲	انگیزش الهام‌بخش
۲۰۲	ترغیب ذهنی
۲۰۳	ملاحظه شخصی

فصل هفتم: فناوری اطلاعات و ارتباطات و مدیریت دانش

۲۰۹	مقدمه
۲۱۰	فناوری اطلاعات و ارتباطات
۲۱۱	زیرساخت فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی
۲۱۹	نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرآیند مدیریت دانش
۲۱۹	نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در خلق دانش
۲۱۹	نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در ذخیره‌سازی دانش
۲۲۰	نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در نشر دانش
۲۲۰	نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در به‌کارگیری دانش
۲۲۱	شناخت و آگاهی از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی
	فصل هشتم: آسیب‌شناسی مدیریت دانش

۲۲۷	مقدمه
۲۲۸	موانع مدیریت دانش
۲۲۹	عوامل انسانی
۲۲۹	عوامل سازمانی
۲۳۰	عوامل فرهنگی
۲۳۰	عوامل سیاسی
۲۳۰	عوامل فنی و تکنولوژی
۲۳۱	دلایل شکست پروژه‌های مدیریت دانش
۲۳۱	خطر تکنولوژی
۲۳۲	خطر فرهنگی
۲۳۳	خطر محتوایی
۲۳۴	خطرات مدیریت پروژه
	فصل نهم: آموزش کارکنان دانشی
۲۳۹	مقدمه
۲۴۰	تعهد سازمان نسبت به آموزش دانشکاران
۲۴۱	الزامات آموزشی دانشکاران
۲۴۳	چشم‌انداز عمومی آموزش منابع انسانی در سازمان‌های دانش محور
۲۴۳	تمرکز بر یادگیری به جای آموزش
۲۴۴	یادگیری به عنوان مسئولیت مشترک
۲۴۴	پیوند یادگیری و کار
۲۴۵	دست‌آورد توسعه منابع انسانی دانش محور
۲۴۵	مهارت‌های مورد نیاز در آموزش دانشکاران
۲۴۷	استراتژی‌های آموزش دانشکاران
۲۵۱	روش‌های آموزشی مناسب دانشکاران
۲۵۴	منابع و مآخذ

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۴	جدول ۱-۲: مقایسه ساختارهای سلسله‌مراتبی و دانش‌محور از بعد فرایندهای مدیریت منابع انسانی
۴۹	جدول ۲-۲: خصوصیات کار دانشی و کار دستی
۷۱	جدول ۱-۳: تفاوت بین اطلاعات و دانش
۷۱	جدول ۲-۳: تفاوت بین مدیریت اطلاعات و مدیریت دانش
۷۵	جدول ۳-۳: هفت سطح دانش در سازمان
۷۸	جدول ۴-۳: سه انقلاب و تنبیه اساسی دانش
۹۱	جدول ۵-۳: جدول مقایسه استراتژی‌های مدیریت دانش
۹۵	جدول ۶-۳: استراتژی‌های مدیریت دانش
۱۱۴	جدول ۱-۴: مدل مدیریت دانش با غیرمحیطه ساختار کار
۱۷۹	جدول ۱-۷: انواع فرهنگ سازمانی
۱۸۹	جدول ۲-۷: عوامل موثر بر فعالیت‌های دانشی
۱۹۳	جدول ۴-۷: مقایسه فرهنگ یادگیرنده و فرهنگ غیر یادگیرنده
۲۱۲	جدول ۱-۷: مقایسه رویکرد فناورانه و انسان‌محور به مدیریت دانش
۲۲۰	جدول ۲-۷: انواع تبدیل‌های دانش و نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات
۲۲۱	جدول ۳-۷: فناوری‌های توانمندساز در اجرای مدیریت دانش
۲۳۱	جدول ۱-۸: ماتریس دلایل شکست پروژه‌های مدیریت دانش

فهرست نمودارها

- نمودار ۳-۱: چرخه دانش ۷۰
- نمودار ۳-۲: روند تعمیق و میزان استفاده از منابع سازمان در بستر زمان ۷۹
- نمودار ۳-۳: درصد اشتغال در بخش‌های مختلف اقتصاد ۸۰
- نمودار ۴-۱: تئوری مدیریت دانش جامعه‌گرا ۱۱۰
- نمودار ۴-۲: مدل برویست: روابط داده، اطلاعات و دانش ۱۱۲
- نمودار ۴-۳: مدل شش بعدی مدیریت دانش ۱۱۲
- نمودار ۴-۴: مدل مبتنی بر فرآیندهای دانش ۱۱۵
- نمودار ۴-۵: مدل عمومی مدیریت دانش ۱۱۶
- نمودار ۴-۶: مقایسه دانش با قطعه پیک ۱۱۸
- نمودار ۴-۷: دانش صریح در مقایسه با دانش ضمنی ۱۱۹
- نمودار ۴-۸: تعامل بین دانش ضمنی و صریح ۱۲۲
- نمودار ۴-۹: ماریچ خلق دانش سازمانی ۱۲۳
- نمودار ۴-۱۰: جامعه‌پذیری دانش ۱۲۳
- نمودار ۵-۱: ساختار مکانیکی در مقابل ساختار ارگانیکی ۱۴۹
- نمودار ۵-۲: توسعه ابعاد ساختار سازمانی ۱۵۵
- نمودار ۶-۱: قابلیت‌های فردی در گروه ۱۹۰
- نمودار ۶-۲: تقویت قابلیت‌های فردی بدون ایجاد همسویی در گروه ۱۹۰
- نمودار ۶-۳: هماهنگی و همخوانی در قابلیت‌های فردی اعضای گروه ۱۹۱

سخن مؤلفین

عصر حاضر به دلایل افزایش پیچیدگی در محیط و تغییراتی عظیم در معادلات جهانی در عرصه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، الزامات سازمانی متفاوتی را نسبت به ادوار گذشته می‌طلبد. دنیایی که ویژگی شاخص آن سرعت تغییرات محیطی است، بر اساس نظر بول، اتکای صرف به دارائی‌های فیزیکی و مشهود نمی‌تواند سازمان‌ها را به سر منزل مقصود برساند. اگر سازمان‌ها خواستار بقا باشد، باید به سرمایه‌های فکری خود بیش از پیش بها دهند.

بر اساس مبانی نظری موجود، عواملی ایجاد خلق مزیتی رقابتی و پایدار شامل موارد زیر است؛

افکار و اندیشه‌های فردی شامل نگرش‌های کارشناسی، تجارب فردی و گروهی، خلاقیت، بصیرت و شهود اعضای سازمان، افکار و ایده‌های نو، ارزیابی‌های کارشناسی از شرایط محیط و مستندات، مدارک، گزارش‌های رسمی و هرگونه مکتوبات مستند و معتبر. موارد پیش‌گفته در تعامل با عواملی نظیر جهانی شدن، کوچک‌سازی دولت‌ها، شهروندمحوری و ضرورت مشارکت شهروندان، به‌کارگیری مدیریت دانش را در سازمان انکارپذیر و بدیهی می‌نماید. نباید فراموش نمود که دانش دارای ماهیتی پویا و اجتماعی است و مدیریت دانش ماهیتاً مقوله‌ای میان رشته‌ای است. فلذا باید به همه جنبه‌ها و ابعاد آن اعم از فرهنگ، فرآیندها، ساختار، فناوری اطلاعات و... توجه نمود. نظر به اینکه مدیریت دانش در سازمان‌های کشور و علی‌الخصوص در سازمان‌های دولتی موضوعی نوپا است، صرف هزینه‌های وافر جهت مدیریت دانش بدون تدارک بسترهای لازم چیزی جز هدر دادن منابع نیست و فناوری اطلاعات الزاماً تضمین کننده موفقیت مدیریت دانش نیستند.

بر این اساس، این کتاب در پاسخ به این سوال به رشته تحریر درآمده است که مدیریت دانش چیست؟ مفاهیم نو ظهور دانشی کدامند؟ بسترهای سازمانی مناسب برای فعالیت کارکنان دانشی چیست؟ نویسندگان پس از مطالعه و مرور تئوری‌ها و مدل‌های مدیریت دانش و بسترهای سازمانی دانش‌محور در پی پاسخ به سوالات مذکور هستند.

در پایان از همه کسانی که در تهیه این مجموعه ما را یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود. نوشتار حاضر احتمالاً بدون کاستی نیست، فلذا از همه خوانندگان و صاحب‌نظران گران‌قدر درخواست می‌شود تا نظرات اصلاحی خود را جهت کامل‌تر نمودن مجموعه به مولفین ارائه نمایند تا در ویرایش‌های بعدی مدنظر قرار گیرند.

استاد دکتر سید حسین ابطحی

دکتر مهدی خیراندیش

بهار ۱۳۹۱

Dr.Me.Kh@gmail.com